

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**ASISTENȚA ACORDATĂ
PERSOANELOR CU HANDICAP
CARE AU ÎMPLINIT VÂRSTA
DE 18 ANI ÎN UNELE STATE
MEMBRE ALE UNIUNII
EUROPENE**

studiu documentar

septembrie 2023

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa: <http://www.cdep.ro/infoparl/dip.studii?par1=2021>

Documentare și sinteză: Bogdan Mrejeru
Consilier- Direcția studii și documentare legislativă
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350,
E-mail: doc@cdep.ro

ABSTRACT

Prezentul studiu cu caracter documentar¹ relevă aspecte comparative privind *asistența acordată persoanelor cu handicap care au împlinit 18 ani* în unele state membre ale Uniunii Europene. Drepturile acestor persoane sunt reglementate de legislația UE, dar și de legislațiile naționale. Uniunea Europeană are în vedere drepturile și incluziunea persoanelor cu handicap² și promovează principiile egalității și nediscriminării pentru toți cetățenii săi, inclusiv pentru această categorie de persoane.

Fiecare stat membru UE are propria legislație referitoare la acordarea de asistență specializată pentru persoanele cu handicap. Aceste reglementări pot varia și includ cerințe legate de formare profesională și supraveghere (ex: **Austria**, **Estonia**, **Franța**, **Germania**, **Lituania**, **Spania**, **Slovenia**, **Slovacia**, **Suedia**, **Ungaria**, **Țările de Jos**).

În **Austria**, *Legea cadru privind protecția adulților* ([Erwachsenenschutz-Gesetz – ErwSchG](#)), a intrat în vigoare la 1 iulie 2018 și modernizează în mod semnificativ sistemul de tutelă pentru persoanele cu dizabilități/aflate în incapacitate. În **Estonia**, persoanele cu handicap (inclusiv minorii) au dreptul să primească asistență specializată conform [Legii privind prestațiile sociale pentru persoanele cu handicap](#). În plus, tinerii cu dizabilități profunde și severe au dreptul să primească servicii de sprijin conform [Legii privind bunăstarea socială](#). În **Franța**, asistența destinată educației și școlarizării copiilor cu dizabilități încetează la împlinirea vârstei de 20 de ani. În **Germania**, *Cartea a IX-a a Codului social* ([SGB IX](#)) conține dispoziții privind reabilitarea și participarea la viața socială a persoanelor cu dizabilități și stabilește drepturi legale pentru acestea cu privire la diferite beneficii și prestații sociale. În **Spania**, persoanele cu handicap au drepturi protejate de lege, inclusiv dreptul la egalitate de tratament, nediscriminare și acces la servicii adecvate. În **Suedia**, *Legea privind sprijinul și serviciile pentru persoanele cu anumite deficiențe funcționale* (**LSS**) oferă persoanelor cu dizabilități extinse mai multe oportunități de a duce o viață independentă și condiții de participare deplină la viața comunității.

¹ La elaborarea acestui material documentar au fost consultate și următoarele studii redactate în cadrul DSDL: - *Reglementări cu privire la copiii/elevii cu cerințe educaționale speciale (CES) în unele state membre ale UE* - mai 2022 ; *Reglementarea activității de asistent/ însoțitor pentru elevii cu dizabilități în unele state europene* - octombrie 2022 și care pot fi consultate online pe pagina de intranet a DSDL.

²<https://sdmny.org/wp-content/uploads/2020/08/Samantha-Blackman-Initiatives-from-around-the-world-2019.docx>

CUPRINS

INTRODUCERE	5
Realizări importante în favoarea persoanelor cu handicap.....	6
ASPECTE COMPARATIVE	8
AUSTRIA	8
ESTONIA	9
FRANȚA	11
GERMANIA	12
LETONIA	14
LITUANIA	15
PORTUGALIA	16
SPANIA	18
SLOVENIA.....	21
SLOVACIA	22
SUEDIA	23
UNGARIA	24
ȚĂRILE DE JOS.....	27
BIBLIOGRAFIE	30

INTRODUCERE

Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap definește **persoanele cu dizabilități** ca fiind acele persoane „care au deficiențe fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale de durată, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere, pot îngreuna participarea deplină și efectivă a persoanelor în societate, în condiții de egalitate cu ceilalți”³. La nivelul UE, aproximativ 87 de milioane de persoane trăiesc cu o anumită formă de handicap. Multe persoane cu handicap din Europa nu beneficiază de aceleași șanse ca restul populației. Școlile sau locurile de muncă, infrastructurile, produsele, serviciile și informațiile nu le sunt accesibile în totalitate. Este posibil ca persoanele cu handicap să fie tratate rău sau incorect. Drepturile persoanelor cu handicap peste 18 ani în statele membre ale Uniunii Europene (UE) sunt reglementate de legislația UE, dar și de legislația națională a fiecărui stat membru. Uniunea Europeană are în vedere drepturile și incluziunea persoanelor cu handicap și promovează principiile egalității și nediscriminării pentru toți cetățenii săi, inclusiv pentru această categorie de persoane.

Drepturile persoanelor cu handicap în Uniunea Europeană includ:

Nediscriminarea: Persoanele cu handicap au dreptul la nediscriminare în toate domeniile vieții, inclusiv în ocuparea forței de muncă, acces la educație, servicii medicale și sociale, precum și în accesul la bunuri și servicii.

Accesibilitatea: Statele membre trebuie să ia măsuri pentru a asigura accesibilitatea fizică și comunicațională pentru persoanele cu handicap, astfel încât acestea să poată participa pe deplin la societate.

Asistență personalizată: Persoanele cu handicap pot avea dreptul la asistență personalizată sau la servicii de îngrijire pentru a le permite să ducă o viață independentă.

Educația inclusivă: Se promovează educația inclusivă, care să ofere posibilitatea persoanelor cu handicap de a învăța împreună cu ceilalți elevi.

Dreptul la muncă: Persoanele cu handicap au dreptul de a lucra și de a avea acces la oportunități de angajare. Statele membre trebuie să ia măsuri pentru a sprijini integrarea lor pe piața muncii.

Asistență socială și servicii medicale: Persoanele cu handicap au dreptul la asistență socială și la servicii medicale adecvate pentru a le asigura un nivel de trai adecvat și îngrijirea necesară.

Uniunea Europeană și toate statele membre sunt parte la **Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (UNCRPD)**. Pe baza acestui tratat important a fost elaborat conținutul Strategiei privind drepturile persoanelor cu handicap (2021-2030) și al predecesoarei sale, Strategia europeană pentru persoanele cu handicap (2010-2020).

³ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=ro&catId=1137>

Principiul 17 al **Pilonului european al drepturilor sociale** subliniază faptul că persoanele cu handicap au dreptul la un sprijin pentru venit care să le asigure o viață demnă, la servicii care să le permită să participe pe piața muncii și în societate și la un mediu de lucru adaptat nevoilor lor.

Uniunea Europeană oferă sprijin financiar, prin intermediul unui grant anual, mai multor ONG-uri și organizații ale persoanelor cu handicap de la nivelul UE (în cadrul programului „[Cetățeni, egalitate, drepturi și valori](#)”). Scopul este să le consolideze capacitatea și să le faciliteze participarea la procesele de la nivelul UE (de exemplu, prin furnizarea de opinii cu privire la elaborarea legislației și a politicilor UE). Aceste organisme au fost selectate printr-o cerere de propuneri și au semnat un acord-cadru de parteneriat pentru perioada 2022-2025. [Fondurile structurale și de investiții europene](#) (fondurile ESI) sunt principalul instrument financiar utilizat de UE pentru a consolida coeziunea economică și socială. Ele contribuie la asigurarea incluziunii sociale a celor mai vulnerabili cetățeni, printre care și persoanele cu dizabilități. UE și statele sale membre s-au angajat să îmbunătățească situația socială și economică a persoanelor cu handicap, pe baza Tratatului privind funcționarea UE și a Cartei drepturilor fundamentale a UE.

De asemenea, Comisia Europeană discută periodic despre punerea în aplicare a convenției la nivel european și național, în cadrul grupului de experți al [Platformei pentru persoanele cu handicap](#), care reunește:

- Comisia Europeană
- experți din statele membre
- reprezentanți ai mai multor ONG-uri de la nivelul UE, inclusiv ai organizațiilor persoanelor cu handicap.

Realizări importante în favoarea persoanelor cu handicap

- [Actul european privind accesibilitatea](#), Directiva (UE) 2019/882 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor
- Regulamentele privind [drepturile pasagerilor cu mobilitate redusă](#) pe principalele moduri de transport
- [Directiva referitoare la accesibilitatea site-urilor](#), [Directiva \(UE\) 2016/2102](#) privind accesibilitatea site-urilor și a aplicațiilor mobile ale organismelor din sectorul public
- [Standardele de accesibilitate la nivelul UE](#)
- Proiectul-pilot privind [cardul european pentru dizabilitate](#)
- [Tichetul european de parcare](#)
- [Cadrul de monitorizare](#)

[Semestrul european](#) oferă un cadru pentru coordonarea politicilor economice în întreaga UE și comunică informații privind situația persoanelor cu handicap în statele membre. [Rețeaua academică a experților europeni în dizabilitate \(EDE\)](#) îi oferă Comisiei Europene o analiză a datelor și politicilor statelor membre. Rețeaua gestionează DOTCOM, o bază de date care monitorizează instrumentele legate de Convenția ONU în UE și în statele membre.

Asistența pentru persoanele cu handicap peste 18 ani poate include o serie de servicii și sprijin, adaptate nevoilor individuale ale fiecărei persoane. Această asistență are scopul de a ajuta persoanele cu handicap să ducă o viață independentă și să participe pe deplin la viața socială. Mai jos relevăm aspecte cheie ale asistenței personalizate pentru această categorie de persoane:

Primul pas este ***evaluarea nevoilor specifice ale persoanei cu handicap***. Aceasta poate include o analiză a capacităților și limitărilor lor, precum și identificarea obiectivelor personale și a problemelor cu care se confruntă. Pe baza evaluării nevoilor, se dezvoltă un ***plan de asistență personalizat***. Acest plan poate include servicii medicale, terapie, îngrijire personală, asistență la domiciliu, sprijin în deplasare, asistență în accesarea educației sau formării profesionale, și multe altele.

De asemenea, persoanele cu handicap necesită ***asistență medicală și terapie fizică, ocupațională sau psiho-socială***. Aceste servicii sunt esențiale pentru menținerea sănătății și îmbunătățirea calității vieții. De asemenea, persoanele cu handicap pot avea nevoie de ***asistență personală la domiciliu*** pentru sarcini de zi cu zi, cum ar fi îmbrăcatul, spălatul, gătitul și curățarea. Asistenții personali pot fi angajați pentru a oferi acest tip de ajutor.

Asistenții personali pot ajuta persoanele cu handicap să acceseze serviciile publice, cum ar fi transportul public, serviciile de asistență socială, educația și ocuparea forței de muncă. ***Asistența personalizată poate include sprijin pentru participarea la activități sociale, culturale și recreative***, astfel încât persoanele cu handicap să se simtă integrate și să aibă o viață socială activă. Pentru persoanele cu handicap, poate fi util să aibă acces ***la servicii de consiliere și suport emoțional*** pentru a face față stresului și dificultăților legate de handicapul lor. Asistența personalizată poate include și ***programe de formare și dezvoltare personală*** pentru a ajuta persoanele cu handicap să își dezvolte abilitățile și să-și atingă obiectivele personale și profesionale.

În cele ce urmează, vom prezenta *aspecte comparative privind* asistența persoanelor cu handicap care au împlinit vârsta de 18 ani la nivelul unor state membre UE.

ASPECTE COMPARATIVE

AUSTRIA

Austria a ratificat Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități în 2008. Art.12 al Convenției cere statelor părți să ia toate măsurile necesare pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilități la sprijinul de care ar putea avea nevoie în exercitarea capacității lor juridice⁴.

Legea cadru privind protecția adulților ([Erwachsenenschutz-Gesetz](#) – ErwSchG), a intrat în vigoare la 1 iulie 2018 și modernizează în mod semnificativ sistemul de tutelă pentru persoanele cu dizabilități/aflăte în incapacitate. Astfel, legea este centrată pe autonomie, autodeterminare și îndrumarea decizională a celor în cauză. Prevederile existente au fost revizuite pe o perioadă de 2 ani, cu implicarea strânsă a persoanelor interesate, precum și a unei game întregi de grupuri interesate (instanțele de judecată, avocații și notarii, organizațiile care reprezintă persoanele cu dizabilități, reprezentanții vârstnicilor) reprezentanții caselor rezidențiale, asociațiile de tutori, Consiliul Ombudsmanului austriac ([Volksanwaltschaft](#)), asociațiile patronale și angajaților etc.).

Legea menționată nu limitează sfera împuternicirilor pe care le poate exercita un mandatar, dar o procură de acest fel nu poate produce efecte până când persoana în cauză nu mai este în măsură să ia propriile decizii, iar procura specială este înscrisă în Registrul reprezentanțelor din Austria ([Österreichisches Zentrales Vertretungsregister, ÖZVV](#)). Supravegherea de către instanțe se limitează în esență la aprobarea deciziilor atunci când avocatul și persoana cu dizabilități sunt în dezacord cu privire la tratamentul medical.

Reprezentarea stabilită de instanță înlocuiește sistemul de tutelă. Cu toate acestea, competențele pe care le poate exercita un reprezentant sunt clar limitate la anumite chestiuni iar legea nu permite unui reprezentant desemnat de instanță să gestioneze toate afacerile unei persoane. Procura de reprezentare își încetează efectele după ce problema specifică a fost soluționată sau după 3 ani, oricare dintre acestea survine mai devreme. La fel, alocarea unui reprezentant desemnat de instanță reprezintă o ultimă soluție, motiv pentru care alternativele la această schemă au fost dezvoltate și extinse. Instanța va putea, în cazurile în care există un reprezentant desemnat, să dispună ca anumite acte juridice efectuate de persoana reprezentată să nu producă efecte până la aprobarea lor de către reprezentantul respectiv (*cerință de aprobare* - [Genehmigungsvorbehalt](#)).

⁴ [https://www.bmj.gv.at/dam/jcr:ec4c425f-ab7c-4548-a631-d8013d31d1fc/justiz_kurzbroschuere_erwschg_en_v2%20\(2\).pdf](https://www.bmj.gv.at/dam/jcr:ec4c425f-ab7c-4548-a631-d8013d31d1fc/justiz_kurzbroschuere_erwschg_en_v2%20(2).pdf)

Legea cadru consolidează autonomia persoanelor cu dizabilități și urmează principiul general conform căruia adulții trebuie să ia propriile decizii în chestiuni legate de tratament medical sau schimbarea locuinței, de exemplu. Un alt element fundamental al legislației în domeniu este extinderea *asociațiilor de protecție a adulților* finanțate din fonduri publice (fostele Asociații de „Tutori”). Funcțiile lor consultative sunt extinse. În plus, procesul cunoscut sub numele de „compensare”, care este efectuat de o asociație locală în timpul procedurilor judiciare pentru desemnarea unui reprezentant, devine obligatoriu.

Aceasta înseamnă că instanța trebuie să înainteze cauzele către asociație. Asociația va colecta ulterior informații și le va prezenta instanței pentru a decide dacă este necesar sau nu un reprezentant desemnat de aceasta. De regulă, avocații și notarii pot să acționeze în calitate de reprezentant pentru maximum 15 persoane.

De asemenea, prin legea sus-menționată au fost revizuite regulile referitoare la tratamentul medical al persoanelor cu o boală mintală sau o deficiență similară. Atât timp cât o persoană este capabilă să ia o decizie, numai ea însăși își poate da consimțământul. Dacă nu sunt capabili să ia o decizie, primul pas va fi apelarea unui „cerc de sprijin” (membri de familie sau alte persoane de încredere apropiate individului) pentru a le permite să decidă ce vor. Acest lucru va asigura că, persoanele cu dizabilități primesc cât mai mult sprijin posibil pentru a le permite să decidă singuri despre tratament. Dacă persoana nu este încă în măsură să ia o decizie, aceasta poate – cu excepția cazului în care se află în pericol imediat – să fie tratată doar cu acordul reprezentantului său. În fiecare caz, această persoană trebuie să primească informații despre tratamentul propus și să i se solicite părerea de către medicul care o tratează. Dacă pacientul și reprezentantul acestuia nu sunt de acord, chestiunea trebuie să fie decisă de instanța de judecată.

ESTONIA

În Estonia, persoanele cu handicap (inclusiv minorii) au dreptul să primească asistență specializată conform [Legii privind prestațiile sociale pentru persoanele cu handicap](#). În plus, copiii cu dizabilități profunde și severe au dreptul să primească servicii de sprijin conform [Legii privind bunăstarea socială](#).

Conform **art.6 și 10** din Legea privind prestațiile sociale pentru persoanele cu handicap, alocațiile financiare pentru minorii cu dizabilități sunt următoarele:

-Alocația pentru copii cu handicap se plătește lunar unui copil cu handicap până la vârsta de 16 ani pentru cheltuielile suplimentare cauzate de handicap și pentru activitățile prevăzute într-un plan de reabilitare în cuantum egal cu 270% din cota prestației sociale pentru un copil cu handicap. Un handicap moderat (69,04 euro) și 315% din cota prestației sociale pentru un copil cu handicap grav sau profund (80,55 euro).

- *Indemnizația de studii* se plătește lunar unui elev cu dizabilități care urmează școala secundară superioară în clasele 10-12 sau care urmează o școală profesională sau o instituție de învățământ superior și care are cheltuieli suplimentare legate de studii. Indemnizația de studii se plătește în funcție de cheltuielile suplimentare efective ale persoanei cu handicap în cuantum de 25–100% din cota prestației sociale (6,39 – 25,57 euro).

Administrația locală poate plăti beneficii suplimentare. Copiilor cu vârsta de 17 ani și sub această vârstă, cu dizabilități profunde și severe, care au o mare nevoie de îngrijire, li se oferă servicii de îngrijire, persoane de sprijin(asistenți) și servicii de transport. Serviciile de asistență pot fi solicitate de către părinții copilului, iar în lipsa/decesului ambilor de către tutorele desemnat sau îngrijitorul de la [Consiliul de asigurări sociale](#). Nevoia de servicii de sprijin trebuie evaluată în prealabil la nivelul unei administrații locale de către un specialist în protecția copilului sau asistență socială și trebuie inclusă în planul de reabilitare în cauză.

Dacă un medic a eliberat o adeverință medicală sau o instituție de reabilitare a constatat necesitatea intervenției într-un plan de reabilitare, un copil cu handicap până la vârsta de 18 ani are dreptul să primească un ajutor specializat.

Potrivit **art. 2** din Legea privind prestațiile sociale pentru persoanele cu handicap, gradul de handicap pentru un copil cu vârsta de până la 16 ani se stabilește în funcție de nevoia de asistență personală, îndrumare sau supraveghere, după cum urmează:

-o invaliditate profundă este pierderea sau o anomalie a unei structuri sau funcție anatomică, fiziologică sau mentală a unei persoane, iar ca urmare persoana respectivă are nevoie constantă de asistență personală, îndrumare sau supraveghere 24 de ore;

- o dizabilitate moderată este pierderea sau o anomalie a unei structuri sau funcție anatomică, fiziologică sau mentală a unei persoane, iar ca urmare persoana are nevoie de asistență personală permanentă sau îndrumare în afara reședinței sale cel puțin o dată pe săptămână.

Asistența personalizată înseamnă acordarea de asistență persoanelor care nu se descurcă în mod independent cu alimentația, igiena, îmbrăcămintea, deplasarea sau comunicarea. Supravegherea înseamnă asigurarea securității persoanelor care, prin acțiune sau omisiune, pot constitui un pericol pentru viața, sănătatea sau proprietatea lor sau a altor persoane.

FRANȚA

În Franța, *asistența* destinată educației și școlarizării copiilor cu dizabilități încetează la împlinirea vârstei de 20 de ani. Strict vorbind, nu există o perioadă de tranziție, dar sunt puse în aplicare mai multe măsuri pentru a ajuta persoanele cu dizabilități în viața de zi cu zi (resurse, locuințe, transport, muncă etc.).

Astfel, alocația pentru adulții cu dizabilități (AAH) este o asistență financiară care le permite să aibă un minim de resurse. Se acordă sub rezerva îndeplinirii criteriilor de incapacitate, vârstă, rezidență și surse de venit prin decizie a CDAPH. Suma maximă a acesteia este de 900 de euro. AAH poate fi suplimentată cu mai multe alte ajutoare, inclusiv cel de creștere pentru viață independentă (MVA) pentru a finanța adaptarea locuinței la dizabilitate sau indemnizația de compensare a invalidității (PCH) care include 5 forme de ajutor (uman, tehnic, locuință, transport, asistență specifică sau excepțională).

Cadrul indemnizației de compensare a invalidității (PCH) creat prin Legea din 11 februarie 2005 pentru egalitate de drepturi și șanse. În art.114, legea definește conceptul de dizabilitate ca fiind „orice limitare a activității sau restrângere a participării la viața în societate suferită în mediul său de către o persoană ca urmare a unei modificări substanțiale, durabile sau definitive a unuia sau mai multor funcții fizice, senzoriale, funcții mentale, cognitive sau psihologice, o dizabilitate multiplă sau o tulburare gravă de sănătate.”

Persoanele cu handicap sunt evaluate pentru a determina nevoile lor specifice. Această evaluare poate fi realizată de către Maison Départementale des Personnes Handicapées (MDPH), care este o agenție locală responsabilă de gestionarea serviciilor pentru persoanele cu handicap.

Pe baza evaluării, se dezvoltă un ***plan personalizat de asistență (PPA)***, care detaliază serviciile și sprijinul necesar pentru persoana cu handicap. Acest plan este elaborat în colaborare cu persoana în cauză și poate include asistență medicală, terapie, asistență personală la domiciliu, sprijin pentru educație și muncă, servicii de transport, adaptări la locuință și altele.

Persoanele cu handicap pot beneficia de asistență personală la domiciliu, care include ajutor cu activitățile de zi cu zi, cum ar fi îmbrăcatul, spălatul, gătitul și curățenia. Există facilități de locuit adaptate pentru persoanele cu handicap, cum ar fi centre de îngrijire rezidențiale, centre de zi și servicii de sprijin pentru locuințele independente.

Franța promovează accesibilitatea transportului public și a facilităților publice pentru persoanele cu handicap. Există, de asemenea, scheme de subvenționare pentru transportul acestor persoane. Persoanele cu handicap sunt sprijinite în accesarea educației și pieței muncii, cu programe de formare, consiliere și adaptări la locul de muncă, dacă este necesar. De asemenea, serviciile medicale și terapiile necesare sunt furnizate în funcție de nevoi, iar costurile sunt acoperite în mare parte de către sistemul de asigurări sociale.

Există organizații și servicii care oferă persoanelor cu dizabilități oportunități de a participa la activități sociale, culturale și recreative. Ele pot primi asistență juridică și administrativă pentru a-și cunoaște și apăra drepturile.

GERMANIA

Germania nu are legislație specială referitoare la furnizarea de beneficii/alocații financiare pentru persoanele cu dizabilități. Totuși, există diverse dispoziții legale privind asistența socială. De asemenea, majoritatea legislației privind securitatea socială este consolidată prin prevederile **Codului social**.

Cartea a IX-a a Codului social (SGB IX) conține dispoziții privind reabilitarea și participarea persoanelor cu dizabilități și stabilește drepturi legale la diferite beneficii și alocații sociale. În general, persoanele cu dizabilități primesc forme speciale de asistență – pe lângă prestațiile universale de protecție socială – care urmăresc să promoveze autodeterminarea și participarea lor deplină, efectivă și egală în societate și să prevină sau să contracareze discriminarea. De asemenea, se acordă asistență specială femeilor și copiilor, astfel încât aceștia să nu fie dezavantajați suplimentar din cauza sexului sau vârstei lor. Aceste ajutoare și servicii de promovare a participării sunt furnizate diferitelor grupuri de beneficiari de către o serie de furnizori de asistență pentru reabilitare. Prestarea serviciilor se bazează pe legile privind beneficiile aplicabile diferitelor fonduri de reabilitare.

În conformitate cu **art. 2 alin. (1) din Codul social german - SGB IX**, o persoană se consideră că prezintă un handicap dacă are o deficiență fizică, psihologică, intelectuală sau senzorială care, în interacțiunea cu barierele de atitudine și de mediu, este foarte probabil să le afecteze participarea egală. O persoană are o deficiență dacă starea sa fizică și de sănătate diferă de cea tipică pentru vârsta sa. Oamenii sunt expuși riscului de dizabilitate dacă se poate aștepta o astfel de afectare.

Definiția handicapului a fost revizuită începând cu 1 ianuarie 2018 și corespunde cu cea aplicată la art.1 teza a doua și la considerentul (e) din Preambulul Convenției privind drepturile a persoanelor cu dizabilități (CRPD). Definiția CRPD, la rândul său, se bazează în mare măsură pe modelul biopsihosocial aplicat de Organizația Mondială a Sănătății (OMS) și Clasificarea Internațională a Funcționării, Dizabilității și Sănătății (ICF)⁵.

Legea germană recunoaște în continuare handicapul sever. Persoanele cu dizabilități severe sunt definite în Codul social - SGB IX ca persoane al căror grad de dizabilitate este determinat a fi de cel puțin 50%, adică handicapul în sensul **art.2 alin. (1) din SGB IX** este de o gravitate deosebită. Persoanele cu handicap grav beneficiază

⁵ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698811/EPRS_BRI\(2021\)698811_RO.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698811/EPRS_BRI(2021)698811_RO.pdf)

de o protecție specială împotriva discriminării, conform legislației germane. În privința acordării asistenței pentru promovarea participării, persoanele care au sau sunt expuse riscului de dizabilitate primesc prestații speciale care au drept scop promovarea autodeterminării și participarea lor egală în societate și pentru prevenirea sau contracararea discriminării (art.1 din SGB IX). Prestațiile pentru minorii cu risc de dizabilități sunt planificate și concepute astfel încât să se asigure că, pe cât posibil, un copil nu este detașat de mediul lui social și poate fi îngrijit împreună cu copiii fără dizabilități (**art.4 alin.(3) din SGB IX**).

Asistența pentru promovarea participării la viața socială este oferită în cadrul următoarelor 5 categorii (conform **art.5** din SGB IX): – *Asistență pentru reabilitare medicală*, – *Asistență pentru participare ocupațională*, – *Sprijin pentru venit și alte beneficii suplimentare*, – *Asistență pentru participare la educație*, – *Asistență pentru participare socială*. Această asistență personalizată este asigurată de diverși furnizori (fonduri de reabilitare). Furnizorii de reabilitare includ casele de asigurări de sănătate, Agenția Federală pentru Ocuparea Forței de Muncă, fondurile de pensii și asigurări, furnizorii de asistență pentru tineri și furnizorii de asistență pentru integrare (**art.6** din SGB IX). Asistența pentru integrare este furnizată în prezent de către furnizorii de asistență socială.

Asistența pentru integrare a persoanelor cu dizabilități constă într-o prestație sub condiția asigurării de resurse (**art.53** și următoarele din Cartea XII din Codul social (SGB XII) – *Asistență socială*). În general, este secundară serviciilor furnizate de alți furnizori de reabilitare; cu alte cuvinte, se acordă numai dacă niciun alt furnizor de servicii de reabilitare nu are obligația primară de a presta servicii.

Prestațiile acordate ca parte a asistenței pentru integrare sunt enumerate în **art. 54** din Cartea XII din Codul social. Cu toate acestea, lista nu este exhaustivă. Alte beneficii nespecificate pot fi luate în considerare în măsura în care sunt adecvate și necesare pentru furnizarea de asistență pentru integrare în circumstanțele specifice cazului. Prin urmare, asistența pentru integrare acoperă o gamă foarte largă de beneficii și servicii, legate, de exemplu, de reabilitarea medicală și participarea la viața profesională și comunitară. Beneficiile oferite ca parte a asistenței pentru integrare pot include astfel contribuții la costurile de achiziție, transformare, echipare și întreținere a unei locuințe care satisface nevoile specifice ale unei persoane cu dizabilități, asistență pentru mobilitate (de exemplu, utilizarea serviciilor de transport sau achiziționarea unui motor, autovehicul) și ajutoare referitoare la școlarizare sau dezvoltarea personală.

Se acordă *asistență pentru integrare pentru persoanele cu dizabilități*, numai în măsura în care sunt beneficiarii înșiși (dacă sunt minori și necăsătoriți) și nu se poate aștepta în mod rezonabil ca unul sau ambii părinți să contribuie în conformitate cu reglementările aplicabile privind veniturile și averea în contextul asistenței sociale. În general, beneficiarilor asistenței pentru integrare li se aplică praguri de scutire fiscală mai ridicate. Ca parte a unei reforme cuprinzătoare a legislației referitoare la persoanele cu

dizabilități, legea integrării a fost separată de legislația generală de securitate socială (SGB XII) și este integrată în SGB IX începând cu 1 ianuarie 2020.

Persoanele cu handicap trebuie să solicite un "Grad de handicap" ([Schwerbehindertenausweis](#)) pentru a beneficia de diverse servicii și facilități. Gradul de handicap este stabilit pe baza evaluării medicale și poate varia de la 20% la 100%. Mai mult, persoanele cu handicap pot beneficia de *asistență personală la domiciliu* pentru îngrijirea și sprijinul necesar pentru activitățile de zi cu zi, cum ar fi îmbrăcatul, spălatul, gătitul și administrarea medicamentelor. Germania oferă programe și facilități pentru a ajuta persoanele cu handicap să găsească și să păstreze locuri de muncă sau să participe la programe de formare profesională. Pentru cei care nu pot locui independent, există centre de îngrijire rezidențială și locuințe adaptate care oferă asistență și sprijin permanent sau semipermanent.

Germania promovează accesibilitatea transportului public și a facilităților publice pentru persoanele cu handicap. Există scheme de subvenționare a transportului și asistență pentru achiziționarea de echipamente speciale, cum ar fi scaune cu roțile. Serviciile medicale și terapiile necesare sunt oferite în funcție de nevoi, iar costurile sunt, în general, acoperite de sistemul de asigurări de sănătate. Persoanele cu handicap au dreptul la educație și formare adecvată, fie în școli inclusiviste, fie în centre de formare specializate, în funcție de nevoi și preferințe. Există programe și servicii destinate să ofere persoanelor cu handicap oportunități de a participa la viața socială și culturală. Persoanele cu handicap pot primi asistență juridică și administrativă pentru a-și cunoaște și apăra drepturile.

LETONIA

Asistența personalizată este reglementată de [Legea privind persoanele cu handicap](#) și [Hotărârea de Guvern pentru acordarea și finanțarea serviciilor de asistență la nivelul municipiilor](#). Asistența socială pentru persoanele cu handicap grav se acordă în următoarele cazuri:

- pentru un copil cu vârsta între 5 și 18 ani cu dizabilități pe baza avizului ***Comisiei medicale de stat pentru evaluarea stării de sănătate și a capacității de muncă (SMC)*** cu privire la necesitatea îngrijirilor speciale din cauza deficiențelor funcționale severe;

- pentru un adult cu dizabilitate grupa I sau II, pe baza avizului SMC cu privire la necesitatea unui asistent personal. Această opinie se bazează pe rezultatele expertizei de dizabilitate.

Comisia Medicală de Stat pentru evaluarea stării de sănătate și a capacității de muncă (CSM) este o instituție a administrației publice din subordinea Ministerului Muncii⁶.

⁶ https://www.vdeavk.gov.lv/en?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

Atribuția principală a SMC este de a efectua evaluări ale persoanelor cu dizabilități și de a lua decizii cu privire la cererile de invaliditate, determinând dacă solicitanții sunt sau nu inapți în condițiile legii.

LITUANIA

Art.8 din Legea serviciilor sociale⁷ reglementează *condițiile de acordare a asistenței sociale speciale persoanelor cu dizabilități*. Serviciile sociale speciale sunt oferite unei persoane ale cărei abilități sunt insuficiente pentru a-i permite să aibă grijă de viața personală în mod independent.

Potrivit Legii menționate, serviciile speciale includ îngrijirea socială și tutela. Asistența socială include asistență complexă, care nu necesită îngrijire permanentă de specialitate. Aceasta include îngrijire la domiciliu, servicii de dezvoltare și întreținere a abilităților sociale, servicii de îngrijire socială de zi pentru copii/tineri, cazare temporară, servicii de reabilitare socială, etc. Tutela presupune asistență complexă, care necesită o supraveghere profesională continuă. Tutela socială este împărțită în îngrijire de zi, îngrijire pe termen scurt sau pe termen lung.

În conformitate cu prevederile Legii cu privire la serviciile sociale, aceste prestații sunt oferite și *persoanelor cu dizabilități care au împlinit vârsta de 18 ani*, permițându-le să locuiască în propria locuință prin organizarea de asistență, educație și formare, oportunități de angajare și îngrijire personală a sănătății.

Legea privind integrarea socială a persoanelor cu dizabilități prevede că sistemul de integrare socială a persoanelor cu dizabilități constă în furnizarea de servicii de reabilitare medicală, profesională și socială, sprijin pentru ocuparea forței de muncă și servicii de asistență socială. Sistemul de integrare socială a persoanelor cu dizabilități este finanțat de la bugetul de stat, bugetele municipale, fondul de asigurări sociale, fondul asigurărilor obligatorii de sănătate și fondurile structurale ale Uniunii Europene.

Potrivit **art.20** din Legea privind integrarea socială a persoanelor cu dizabilități⁸, nevoile speciale sunt determinate indiferent de vârstă, dizabilitate sau nivel de capacitate de muncă. Nevoile speciale includ:

- 1) *îngrijire permanentă;*
- 2) *asistență specializată;*
- 3) *rambursarea costului achiziționării unui autoturism și adaptarea tehnică a acestuia;*
- 4) *educație;*

⁷Law on Social Services (available only in Lithuanian language):

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.91609F53E29E/asr>

⁸ Law on Social Integration of Persons with Disabilities (available only in Lithuanian language):

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.199156E4E004/asr>

- 5) ajutoare tehnice;
- 6) adaptarea mediului și locuințelor;
- 7) asistență personală.

Nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități sunt reglementate și de Legea pensiilor de invaliditate⁹, Legea concesiunilor de transport și Legea egalității de șanse.

Art. 251 din Legea integrării sociale a persoanelor cu dizabilități prevede că nevoia de asistență personală se stabilește individual pentru fiecare persoană cu handicap, ținând cont de starea de sănătate sau afectarea funcțională a organismului, precum și de capacitatea de a efectua muncă și activități, care sunt necesare pentru o viață independentă. Potrivit prevederilor Legii privind integrarea socială a persoanelor cu dizabilități, nevoia de asistență personală a unei persoane cu handicap care solicită asistență personală este determinată de asistenții sociali la cererea acesteia. De asemenea, procedura de determinare a necesității de asistență personală și acordarea de asistență este stabilită de ministrul securității sociale și muncii. *Decizia de acordare, suspendare, reînnoire, prelungire și încetare a asistenței personale trebuie luată de administrația municipală pe baza unei propuneri din partea asistentului social.* Nevoia de asistență personală poate fi determinată pentru un an.

De asemenea, este important de menționat că un asistent personal, atunci când începe să presteze servicii de asistență, trebuie să fi primit o pregătire inițială ca asistent individual de îngrijire, cu excepția cazului în care a obținut o calificare ca asistent social, asistent de îngrijire sau asistent personal în cadrul unui program de formare profesională. *Organizarea și asigurarea calității asistenței personale revine autorităților municipale.*

Tot în acest sens, cuantumul plății pentru asistență personală nu poate depăși 20% din venitul total al persoanei cu handicap. Asistența personală este oferită gratuit unei persoane cu dizabilități al cărei venit este mai mic de 2 ori decât venitul minim acordat de stat.

PORTUGALIA

Legislația portugheză stabilește unele **avantaje** fiscale pentru cetățenii care au un grad de incapacitate mai mare de 60% (*persoane cu dizabilități*). Astfel, există următoarele beneficii:

- scutire de la plata impozitului pentru impozitul pe venitul persoanelor fizice și scutire de impozit pe vehicule (la achiziția unui autovehicul);
- scutire de taxa pe valoarea adăugată (TVA) pentru importul unui vehicul;

⁹ Law on Disability Pensions (available only in Lithuanian language):
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2CE6CFE9E2EE/asr>

- dreptul de a solicita un card de parcare (**Decretul–Lege nr.307/2003** din 10 decembrie 2003¹⁰), care autorizează persoana să parcheze autovehiculul propriu sau un vehicul aparținând altei persoane care o transportă, în spațiile rezervate pentru acel scop.

Alte beneficii:

-*Credit pentru locuințe*: Deși nu toate băncile oferă acest beneficiu, persoanele cu dizabilități cu un grad de incapacitate mai mare de 60% pot contracta un credit pentru locuințe (achiziție sau construcție) în condiții speciale.

-*Închiriere*: Dacă persoana cu dizabilități are un contract de închiriere, și este încadrată la un grad de incapacitate mai mare de 60% și se află într-o situație de criză economică, aceasta poate solicita o subvenție pentru chirie, locuință socială sau acces pe piața de închiriere socială.

-*Ocuparea unui loc de muncă*: Programul de sprijin pentru ocuparea forței de muncă și calificare al Institutului portughez pentru ocuparea forței de muncă și formare profesională pentru persoanele cu dizabilități și incapacități include mai multe forme de asistență destinate persoanelor cu dizabilități care întâmpină dificultăți în găsirea, păstrarea unei ocupații și formarea profesională. De asemenea, există un sistem de cote pentru angajarea persoanelor cu dizabilități cu un grad de incapacitate de peste 60% pentru toate serviciile și organizațiile administrației centrale, regionale, autonome și locale.

-*Securitate socială*: Această asistență are ca scop finanțarea instrumentelor de sprijin pentru persoanele cu dizabilități. Instrumentele de suport tehnic includ toate echipamentele destinate să compenseze handicapul sau să atenueze consecințele acesteia, astfel încât persoana să poată îndeplini sarcinile de zi cu zi, să participe la viața academică sau profesională, inclusiv, de exemplu, scaune cu roțile, cadre de mers, perne pentru prevenirea ulcerului, saltele ortopedice, adaptări pentru mașini, echipamente și materiale de comunicare (pixuri adaptate, calculatoare, platforme de comunicare etc.).

- *Alocația familială suplimentară pentru copii și tineri cu dizabilități*: Este o majorare a alocației familiale în cazul copiilor cu handicap sub 24 de ani care nu lucrează și care frecventează sau sunt internați în instituții de reabilitare specializate sau au nevoie de sprijin educațional individual sau terapeutic specific.

- *Alocație lunară pe viață*: aceasta este o plată pentru a compensa costurile familiale pentru descendenții cu dizabilități care au peste 24 de ani, dacă suferă de o incapacitate fixă, motrică, senzorială sau intelectuală care îi împiedică să se întrețină.

- *Indemnizație pentru acordarea de asistență pentru un copil cu dizabilități sau boală cronică*: Acesta este sprijin financiar pentru persoanele care își iau concediu de la

¹⁰ https://eportugal.gov.pt/en/-/911-srv-ces-fds_como

locul de muncă pentru a-și însoți copiii (fie biologici sau adoptați sau copiii partenerului lor) din cauza unui handicap sau a unei boli cronice, care poate varia de la 6 luni la 4 ani.

-Asistență medicală: Pacienții cu un grad de incapacitate de 60% sau mai mult sunt scutiți de taxe pentru intervenții medicale. Pentru a solicita scutirea, aceștia trebuie să se prezinte la centrul de sănătate din zona de reședință cu documente justificative eliberate de centrele regionale ale [Institutului de Securitate Socială](#).

[Rețeaua națională de îngrijire integrată de lungă durată](#) (RNCCI) este formată dintr-un grup de instituții publice și private care oferă asistență medicală continuă sau sprijin social persoanelor aflate în situație de dependență, atât la domiciliul lor sau în facilități specifice. Scopul este de a ajuta persoana cu handicap să-și recupereze sau să-și păstreze autonomia și să-și maximizeze calitatea vieții.

-Educație: Sprijin specializat pentru activitatea de predare pentru copiii și tinerii cu dizabilități prin includerea, printre alte aspecte, a modului pedagogic personalizat. Cu toate acestea, pentru a asigura o predare adecvată pentru acest grup, au fost înființate școli pentru educația elevilor surzi, orbi, cu deficiențe de vedere, autiști, cu dizabilități multiple sau surdocecitate congenitală. Plasarea copiilor/tinerilor într-una dintre aceste școli este întotdeauna opțională.

-Acțiune socială: Pe lângă acțiunea socială școlară obișnuită, elevii cu nevoi permanente de educație specială primesc și alte beneficii, cum ar fi, de exemplu, coplata costurilor totale de masă sau transport, dacă locuiesc la mai mult de 3 kilometri de școală. De asemenea, coplată pentru materiale și manuale școlare, în conformitate cu criteriile stabilite pentru majoritatea elevilor la nivelul cel mai favorabil, și coplata pentru achiziția tehnologiei suport.

- *Statut special în acordarea burselor de studii:* Studenții care au un handicap egal sau mai mare de 60% din capacitate au prioritate la acordarea burselor de studii. Prin urmare, autoritatea competentă poate stabili cuantumul subvenției ținând seama de situația specifică și de cheltuielile acestor categorii de persoane. Limita de plată este dată de valoarea grantului în cauză plus suplimentele de cazare și transport.

SPANIA

În Spania, *asistența specializată* pentru persoanele cu handicap peste 18 ani este reglementată de legislația specifică și poate varia în funcție de comunitatea autonomă în care locuiesc aceste persoane. În acest sens, există [Decretul Regal nr.1/2013](#) pentru aprobarea textului consolidat al Legii generale privind drepturile persoanelor cu dizabilități și incluziunea socială a acestora¹¹. Prin acest decret au fost recunoscute persoanele cu dizabilități drept titulare a unei serii de drepturi și autoritățile publice ca garanții ai

¹¹ [Royal Legislative Decree 1/2013](#), of 29 November, approving the Consolidated Text of the General Law on the Rights of Persons with Disabilities and their Social Inclusion

exercitării reale și efective a acestor drepturi, în conformitate cu prevederile Convenției internaționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități. De asemenea, el stabilește cadrul infracțiunilor și regimul sancțiunilor care garantează condițiile de bază în materie de șanse egale, nediscriminare și accesibilitate universală pentru persoanele cu dizabilități.

Mai mult, [Strategia spaniolă pentru persoanele cu dizabilități 2022-2030](#) a fost aprobată prin Acordul Consiliului de Miniștri la data de 3 mai 2022. Ea a fost redactată ca o foaie de parcurs ambițioasă și fezabilă pentru statul spaniol, prin implicarea autorităților publice, pentru a contribui la realizarea protecției efective a drepturilor persoanelor cu dizabilități și ale familiilor acestora.

Condițiile și situațiile pentru asistența personalizată și nevoi speciale sunt determinate de la caz la caz de către autoritățile regionale în conformitate cu reglementările mai sus menționate. De asemenea, [Decretul Regal nr.888/2022](#) stabilește procedura de recunoaștere, declarare și calificare a gradului de handicap, precum și procedura de determinare a gradului de handicap al fiecărei persoane. Acest Decret conține definițiile de bază ale dizabilității, discriminarea directă, discriminarea indirectă, discriminarea prin asociere și hărțuirea și întărește considerația specială a discriminării multiple. Recunoaște în mod expres că exercitarea drepturilor persoanelor cu dizabilități se realizează în conformitate cu principiul libertății în luarea deciziilor și protejează persoanele cu un anumit tip de handicap.

Astfel, persoanele care se află în stare de incapacitate trebuie să fie evaluate pentru a stabili nivelul lor de handicap și pentru a dezvolta un plan individualizat de asistență ([Plan Individual de Atención](#) - PIA). Acest plan include servicii și prestații specifice de care acestea au nevoie.

[Legea privind drepturile persoanelor cu dizabilități și incluziunea socială a acestora](#) prevede următoarele:

Art.13. Îngrijire cuprinzătoare

1. Prin îngrijire cuprinzătoare se înțeleg procedurile sau orice alte măsuri de intervenție menite să permită persoanelor cu dizabilități să-și dobândească nivelul maxim de dezvoltare și autonomie personală și să-și mențină independența, capacitatea fizică, mentală și socială, includerea și participarea deplină în toate aspectele vieții, precum și obținerea unui loc de muncă adecvat.

2. Programele de îngrijire pot include :

- a) Abilitare sau reabilitare medico-funcțională ;*
- b) Îngrijire psihologică, tratament și consiliere ;*
- c) Educație ;*
- d) Sprijin pentru activitatea profesională.*

(...)

4. *Administrațiile publice asigură menținerea unor servicii de îngrijire adecvate, prin coordonarea resurselor și serviciilor de abilitare și reabilitare din domeniile sănătății, ocupării forței de muncă, educației și serviciilor sociale, cu scopul de a garanta persoanelor cu dizabilități o ofertă suficientă și diversificată de servicii și programe apropiate acestora, în mediul în care trăiesc, atât în zona rurală, cât și în cea urbană.*

(...)

Art. 51 Tipuri de servicii sociale

1. *Serviciul de sprijin familial are ca obiectiv orientarea și informarea familiilor, sprijinul emoțional, formarea și educarea acestora pentru a se ocupa de stimularea, maturizarea și dezvoltarea fizică, psihologică și intelectuală a copiilor/tinerilor cu dizabilități, precum și a persoanelor cu dizabilități și pentru adaptarea familiei și a mediului apropiat la nevoile tuturor.*

2. *Serviciile de orientare și informare trebuie să ofere persoanelor cu dizabilități și familiilor acestora cunoștințele despre beneficiile și serviciile de care dispun, precum și despre condițiile de acces la acestea.*

3. *Scopul serviciilor de prevenire a deficiențelor și de intensificare a dizabilităților și de promovare a autonomiei personale este de recunoaștere a dizabilităților și a consecințelor acestora, prin acțiuni de promovare a condițiilor de viață sănătoase, de sprijin și programe specifice.*

4. *Serviciile de îngrijire la domiciliu răspund de acordarea îngrijirii personale și casnice, precum și de îngrijire abilitativă sau de reabilitare, în condițiile prevăzute la art. 14, numai pentru acele persoane cu dizabilități ale căror situații o impun.*

5. *Serviciile de locuință, fie că sunt servicii de îngrijire rezidențială, locuințe protejate sau alte locuințe de sprijin pentru incluziune, urmăresc să promoveze autonomia și viața independentă a persoanelor cu dizabilități prin conviețuire, precum și să favorizeze incluziunea socială a acestora.*

6. *Serviciile centrelor de zi și de noapte oferă îngrijire cuprinzătoare în timpul zilei sau nopții persoanelor cu dizabilități, cu scopul de a îmbunătăți sau menține cel mai bun nivel posibil de autonomie personală și de a sprijini familiile acestora.*

7. *Serviciile de reședință, centre de zi și de noapte și de locuințe protejate pot fi promovate de administrațiile publice, de persoanele cu handicap înseși și de familiile acestora, precum și de organizațiile reprezentative ale acestora. În promovarea locuințelor, centrelor de zi și a locuințelor protejate, realizată de persoanele cu handicap înseși și de familiile acestora, precum și de organizațiile reprezentative ale acestora, acestea se bucură de protecție prioritară asigurată de către administrațiile publice locale.*

SLOVENIA

În conformitate cu *Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități (ZSVI)*, în Republica Slovenia persoanele cu dizabilități care au împlinit vârsta de 18 ani au dreptul la servicii de asistență socială (*îndrumare, asistență și angajare în condiții speciale și îngrijire instituțională* prevăzute în *Legea privind asistența socială - ZSV*)¹².

Potrivit legii menționate (ZSVI), statutul de persoană cu dizabilități poate fi obținut de către persoane adulte (care au împlinit vârsta de 18 ani):

- *cu dizabilități mintale moderate, severe și profunde,*
- *cu tulburări autiste care suferă de o formă severă de comportament neadaptat care îi împiedică să ducă o viață independentă și să obțină fonduri pentru subzistență;*
- *persoane surde cu o pierdere a auzului de cel puțin 50% și dintr-o categorie de orbire și deficiență de vedere cuprinsă între 1 și până la 5 inclusiv;*
- *persoane cu leziuni cerebrale moderate până la grave sau deficiențe și*
- *persoanele cu mobilitate grav redusă, care nu se pot integra în societate și nu își asigură securitatea socială din cauza handicapului lor.*

Cererea pentru obținerea statutului de persoană cu dizabilități se depune de către reprezentantul legal sau tutorele acesteia la centrul de asistență socială cu jurisdicție teritorială în raza de reședință permanentă a persoanei cu dizabilități. Cererea trebuie să fie însoțită de cea mai recentă decizie de orientare pentru nevoile educaționale speciale emisă de autoritatea responsabilă cu plasarea copiilor cu nevoi speciale de educație, o decizie emisă de centrul de asistență socială prin care se recunoaște dreptul la alocație pentru îngrijirea copilului sau un aviz din partea Comisiei pentru Invaliditate a *Institutului de Asigurări de Pensii și Invaliditate din Slovenia (ZPIZ)*.

O persoană cu handicap căreia i s-a acordat statutul de *persoană cu dizabilități* în temeiul Legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități (ZSVI) are dreptul la o prestație de invaliditate pentru a-și acoperi costurile de viață de bază, permițându-i să ducă o viață egală și să locuiască în comunitate. Indiferent de situația financiară a persoanei cu dizabilități, cuantumul prestației este egal cu suma indemnizației financiare de asistență socială și de îngrijire și este aplicabil singurei persoane majore din familie în temeiul legii care reglementează plățile de asistență socială. (**Art.5; Beneficiu - ZSVI**)

O persoană cu dizabilități care, din cauza dizabilității, necesită asistență și îngrijire de la o altă persoană pentru a-și îndeplini nevoile de bază pentru trai, are dreptul la asistență și alocație de prezență în plus față de indemnizația de invaliditate, cu condiția să nu primească o indemnizație similară. Conform **art.6: Asistență și indemnizație de prezență** din **ZSVI**, prestațiile relevante de către articolele 5 la 6 sunt plătite de Institutul de Asigurări de Pensii și Invaliditate din Slovenia (ZPIZ).

¹² Official Gazette of the Republic of Slovenia No.59/1992 et seq.

SLOVACIA

Cadrul legal în domeniul asistenței este dat de [Legea nr.447/2008 Col.](#) privind contribuțiile financiare pentru compensarea handicapului grav și [Hotărârea Guvernului nr.232/2023 Col.](#), care stabilește cuantumul tarifului pentru o oră de asistență personală și cuantumul indemnizației pentru îngrijire. În funcție de situația financiară, [Legea nr. 417/2023 Col.](#) cu privire la ajutorul acordat în cazul situațiilor de deprivare materială este de asemenea relevantă.

În funcție de situația financiară și materială a unei persoane cu handicap (sau a familiei care se ocupă de o persoană cu handicap), sunt acordate următoarele contribuții financiare:

a) Contribuții unice

- indemnizație pentru achiziționarea de echipamente specifice,
- indemnizație pentru instruire în utilizarea echipamentului,
- indemnizație pentru reglarea unui echipament,
- indemnizație pentru repararea echipamentului,
- indemnizație pentru achiziționarea de echipamente de ridicat,
- indemnizație pentru achiziționarea unui autovehicul personal,
- indemnizație pentru modificarea unui autovehicul personal,
- indemnizație pentru îmbunătățirea apartamentului,
- indemnizație pentru renovarea casei familiei,
- indemnizație pentru modificarea garajului,

b) Contribuții care pot fi plătite în mod repetat

- indemnizație pentru asistență personală,
- indemnizație pentru transport
- indemnizație pentru compensarea cheltuielilor,
- indemnizație pentru îngrijire.

Asistența personală reprezintă ajutorul acordat unei persoane cu dizabilități în anumite activități, pe care le desfășoară un asistent personal. Scopul asistenței personale este de:

- *sprijin pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități,*
- *susținere a independenței sale și a capacității de a lua decizii și de a influența îndeplinirea activităților familiale, profesionale, educaționale și de agrement.*

Sfera asistenței personale este determinată în funcție de lista de activități pe care o persoană cu dizabilități nu le poate desfășura singură și de orele necesare alocate. Numărul de ore de asistență personală se stabilește pentru anul calendaristic și este de maximum 7.300 de ore pe an.

SUEDIA

În Suedia, baza legală este asigurată prin 2 acte normative importante pentru persoanele cu dizabilități: [Legea privind discriminarea](#)¹³ și [Legea privind sprijinul și serviciile pentru persoanele cu anumite deficiențe funcționale](#)(LSS)¹⁴.

Astfel, în 2009, a intrat în vigoare legea privind discriminarea care oferă protecție împotriva discriminării persoanelor pe motive de dizabilitate, sex, identitate de gen, etnie, religie sau alte convingeri, orientare sexuală sau vârstă. Această lege oferă o protecție largă împotriva discriminării pe motive de dizabilitate, cuprinzând practic toate domeniile vieții sociale. De la 1 ianuarie 2015, *accesibilitatea inadecvată* este inclusă în Legea privind discriminarea ca o nouă formă de discriminare, pe lângă discriminarea directă și indirectă. Scopul este de a contribui la creșterea accesibilității în societate pentru a asigura participarea egală a persoanelor cu dizabilități.

Legea privind sprijinul și serviciile pentru persoanele cu anumite deficiențe funcționale (LSS) oferă persoanelor cu dizabilități extinse mai multe oportunități de a duce o viață independentă și condiții de participare deplină la viața comunității. În acest sens, ea oferă sprijin sub formă de asistență personală în viața de zi cu zi, dar se aplică numai anumitor grupuri de persoane cu dizabilități, în primul rând persoanelor cu dizabilități fizice sau psihice extinse.

O cerere de sprijin și servicii din partea unei persoane care îndeplinește criteriile prezentei legi va fi mai întâi evaluată pentru a se stabili dacă este o măsură reglementată de legea menționată.

Persoanele cu deficiențe funcționale majore și cu o nevoie extinsă de sprijin și ajutor în viața lor de zi cu zi pot avea dreptul la *asistență personală* din partea unuia sau mai multor asistenți personali. Municipality este responsabilă financiar pentru cei care au nevoie de asistență pentru mai puțin de 20 de ore pe săptămână. O persoană care are nevoie de asistență personală pentru nevoile sale de bază mai mult de 20 de ore pe săptămână poate avea dreptul la asistență. Acest drept este stabilit în [Legea privind beneficiile de asistență \(1993:389\)](#) LASS. De asemenea, [Agentia suedeză de Asigurări Sociale](#) ia decizia privind acordarea prestațiilor specifice. Asistența personală trebuie să fie acordată înainte ca persoana să împlinească vârsta de 65 de ani, iar numărul de ore de asistență nu poate fi mărit după împlinirea vârstei de 65 de ani.

Un contact personal este un însoțitor care poate ajuta individul să ducă o viață independentă prin reducerea izolării sociale, ajutându-l să participe la activități recreative și oferind sfaturi în situațiile de zi cu zi. Acest sprijin poate fi uneori oferit de o familie, cunoscută sub numele de familie de sprijin.

De asemenea, un serviciu de ajutor poate fi oferit în mod regulat, precum și pentru situații neașteptate. Acesta trebuie să fie disponibil non-stop.

Sejururile scurte departe de casă sunt acordate de municipalități pentru a oferi persoanei cu dizabilități recreere oferind în același timp rudelor un repaus.

O ședere de scurtă durată poate fi acordată într-o casă de vacanță, într-o altă familie sau în alt mod, de exemplu un sejur într-o tabără de tineret sau într-o tabără de vacanță.

¹³ [Discrimination Act](#) (2008:567)

¹⁴ [Act Concerning Support and Service for Persons with Certain Functional Impairments](#) (1993:387)

Elevii peste 12 ani, care nu mai sunt acoperiți de serviciile generale de îngrijire a copiilor, pot beneficia de supraveghere înainte și după ziua de școală și în timpul vacanțelor școlare. Copiii și tinerii care nu pot locui cu părinții lor pot avea dreptul de a locui în altă familie sau într-o locuință cu servicii speciale. Acest sprijin este un supliment pentru casa părintească, atât pentru copiii care pot locui cu părinții lor o parte din timp, cât și pentru cei care nu pot locui deloc cu părinții lor.

Locuințe rezidențiale cu servicii speciale pentru adulți sau alte amenajări rezidențiale special adaptate pot fi asigurate de către municipalități. Persoanele în vârstă de muncă care nu au un loc de muncă remunerat și nu participă la un curs au dreptul la activități zilnice dacă fac parte din grupele 1 și 2 din LSS.

UNGARIA

Cadrul legal în domeniul *asistenței pentru persoanele cu dizabilități* este prevăzut de : • Constituția Ungariei ; • Legea XXVI din 1998 privind drepturile și șansele egale ale persoanelor cu dizabilități ; • Legea XXXI din 1997 privind protecția copiilor și administrarea tutelei publice ; • Hotărârea Guvernului nr.149/1997 (IX.10) privind autoritățile tutelare și procedura de protecție și tutelă a copilului ; • Legea CXXV din 2003 privind egalitatea de tratament și promovarea egalității de șanse ; • Legea CLIV din 1997 privind îngrijirea sănătății ; • Legea LXXX din 1997 privind eligibilitatea pentru beneficiile de securitate socială și pensiile private și finanțarea acestor servicii ; • Legea III din 1993 privind administrarea și prestațiile sociale ; • Legea CXCI din 2011 privind serviciile furnizate persoanelor cu dizabilități și modificarea anumitor acte legislative ; • Legea CLV din 2013 privind luarea deciziilor de acordare de sprijin ; • Decretul Ministerial 83/1987 (XII. 27.) privind pensia de invaliditate.

Situația tinerilor cu dizabilități este extrem de dificilă în cazul lipsei familiei în Ungaria. În cazul serviciilor disponibile, există o lipsă generală de capacitate și de specialiști. Dacă o persoană cu dizabilități împlinește vârsta de 18 ani și devine adult, familia pierde cea mai mare parte a alocației pentru copii și persoana adultă trebuie să o solicite singur. Pe lângă sau în locul familiei, statul acordă următoarele subvenții pentru tinerii cu dizabilități. În general, există două tipuri de prestații pentru persoanele cu handicap peste 18 ani:

1. Beneficii monetare:

- Prestație de invaliditate;
- Alocație pentru orfan.

2. Servicii sociale:

- Serviciu de îngrijire ulterioară ;
- De îngrijire la domiciliu ;
- Locuințe subvenționate ;
- Cămin pentru persoane cu dizabilități (Instituție) ;
- Sprijinirea luării deciziilor ;
- Tutela.

Prestația pentru persoanele cu capacitatea de muncă modificată constă în 2 prevederi separate:

- persoana are dreptul la prestație de reabilitare, dacă poate fi reabilitată. Indemnizația de reabilitare poate fi acordată pentru perioada necesară reabilitării, în limita a 3 ani de la începerea prestației (aceștia pot obține indemnizație de reabilitare).

- o persoană cu capacitatea de muncă modificată are dreptul la prestație de invaliditate, dacă reabilitarea nu este recomandată; sau nu poate fi reabilitat, sau persoana atinge vârsta de pensionare în termen de cinci ani (Pot primi indemnizație de invaliditate).

Prestațiile pentru persoanele cu capacitatea de muncă modificată sunt considerate prestații de asigurări de sănătate. Suma se bazează pe venitul mediu lunar, iar minimul acestuia este stabilit la anumite procente din salariul minim. Eligibilitatea este evaluată de către autoritatea de reabilitare, care efectuează o examinare multidisciplinară (așa-numita „evaluare complexă”) asupra stării de sănătate și a posibilității de reabilitare a reclamantului. În cursul evaluării complexe, organismul de reabilitare va examina starea de sănătate a solicitantului și dacă acesta se califică pentru reabilitare. În acest din urmă caz emite o decizie de reabilitare. Indemnizațiile de invaliditate și reabilitare se plătesc de către Direcția de plată a pensiilor.

Conform Legii privind starea de sănătate pentru eligibilitate, starea de sănătate este clasificată în următoarele categorii (în conformitate cu *Legea CXCI din 2011*):

Indemnizație de handicap:

Categoria B2 51–60%

Categoria C2 31-50 %

Categoria D 1-30 %

Categoria E 1-30 % (nu este autosuficient)

Tinerii (care au împlinit vârsta de 18 ani) pot solicita să fie plasați într-o casă de îngrijire ulterioară în următoarele condiții: • dacă urmează studii cu normă întreagă, până la sfârșitul acesteia sau până la vârsta de 25 de ani dacă mai studiază la această vârstă,

- dacă nu sunt capabili să trăiască independent sau au capacitate de muncă redusă,
- dacă așteaptă să fie plasați într-o instituție socială.

Faza de îngrijire ulterioară revine autorității de protecție a copilului. Acesta poate fi oferit odată ce copilul devine adult cu vârsta cuprinsă între 18 și 21 de ani (pentru studenții cu normă întreagă, 18 și 25 de ani). Tinerii adulți au dreptul la serviciul de îngrijire ulterioară al căror venit de subzistență nu poate fi asigurat sau care urmează studii cu

normă întreagă (fie liceu, fie instituție universitară) sau așteaptă plasarea în instituții rezidențiale sociale.

Tinerii vor fi îngrijiți în familii de plasament sau într-un cadru instituțional, în case de îngrijire ulterioară, în case de copii grupuri speciale de îngrijire ulterioară sau în grupuri de îngrijire integrată cu minori. Scopul serviciului de îngrijire ulterioară este de a consolida abilitățile tinerilor adulți aflați în îngrijire, care să le permită să înceapă și să mențină o viață independentă, să își asume responsabilitatea pentru propriul viitor și să le asigure integrarea cu succes pe termen lung în societate. Autoritatea tutelară dispune îngrijirea ulterioară în urma îngrijirii temporare sau definitive la solicitarea tânărului adult în îngrijire de cel puțin 1 an. Scopul este de a ajuta adulții tineri să se reintegreze într-un mediu familial și să înceapă o viață independentă.

Din anul 2013 a fost înființată o nouă autoritate națională pentru instituțiile de protecție a copilului – *Direcția Generală pentru Protecția Socială și a Copilului*. Reforma implementată între 2012 și 2014 a presupus, de asemenea, o schimbare a atenției de la plasamentul de îngrijire instituțională a copiilor la plasamentul în familii adoptive (în special pentru copiii cu vârste între 0 – 12 ani). De la 1 ianuarie 2013, rețeaua de 126 de instituții de protecție a copilului și 46 de instituții/cămine specializate pentru adulți și copii (pacienți psihiatrici și dependenți, cei cu probleme de comportament și handicapați) din Ungaria au trecut sub autoritatea noii Direcții Generale pentru Protecția Socială și a Copilului conform Hotărârii de Guvern 316/2012 (XI.13).

Locuința subvenționată este acordată persoanelor cu dizabilități, pacienților psihiatri și bolnavi de dependență în conformitate cu vârsta, sănătatea și autosuficiența, în scopul menținerii și promovării vieții independente a persoanei care primește îngrijirea.

Acest serviciu poate fi furnizat:

- într-un apartament sau o casă proiectată pentru până la 6 persoane, sau
- într-un apartament sau o casă proiectată pentru 7 până la 12 persoane, sau
- poate fi asigurat într-o combinație de apartamente și clădiri pentru cazarea a până la 50 de persoane.

Programul de locuințe subvenționate a început în 2013, ca parte a programului de dezinstituționalizare. Plasarea tinerilor cu dizabilități într-o casă rezidențială depinde întotdeauna de oportunitățile și capacitatea autorităților locale. Programul sprijină practic relocarea rezidenților aflați deja în instituții.

O persoană cu dizabilități a cărei educație, formare, angajare și îngrijire este posibilă numai în cadrul instituțional poate fi integrată într-un loc de domiciliu pentru persoane cu handicap. Un minor cu dizabilități intelectuale ușoare poate fi plasat într-un cămin pentru persoane cu dizabilități doar în cazuri excepționale. Condiția pentru plasarea unui adult cu handicap într-un cămin pentru persoane cu handicap este efectuarea unei examinări de bază efectuate cu ajutorul documentației medicale depuse. Conducătorul instituției rezidențiale pentru persoane cu dizabilități efectuează evaluarea

nevoilor complexe concomitent cu inițierea examinării de bază și informează persoana care necesită îngrijire despre posibilitatea utilizării locuințelor subvenționate.

În cazul minorilor cu handicap, dezvoltarea și îngrijirea timpurie, pregătirea dezvoltării de la vârsta de cinci ani, sprijinul pentru continuarea studiilor școlare și dezvoltarea pedagogică specială sunt asigurate în paralel cu asistența medicală și îngrijirea - conform prevederilor legislației separate.

Instituția asigură supravegherea 24 de ore pe zi, condițiile personale și materiale necesare funcționării continue, îngrijirea deplină a rezidenților: cel puțin trei mese pe zi, asigurarea de îmbrăcăminte și textile - la nevoie, psihică și îngrijire spirituală și îngrijire medicală definite în legislație separată. De asemenea, instituția oferă rezidentului oportunitatea de a participa la un loc de muncă de consolidare a competențelor care este adecvat pentru handicapul său, precum și la activități sportive și de agrement.

ȚĂRILE DE JOS

La 13 martie 2017, a fost publicat „Planul de implementare a Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități”¹⁵. În Secțiunea 4 se explică coeziunea dintre Planul de implementare și legile, reglementările și politicile aferente la nivel național. Abordarea urmată în acest Plan de Implementare se bazează pe diverse cadre juridice, care sunt explicate în detaliu pentru fiecare secțiune a Convenției.

Actul normativ de punere în aplicare prevede modificarea **Legii privind egalitatea de tratament a persoanelor cu handicap și bolnavi cronici (Wgbh/cz)** în domeniul bunurilor și serviciilor și modificarea Legii electorale (Kieswet). **Decretul de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități și bolnavi cronici** a fost recent elaborat și supus pentru dezbateri. Împreună cu Legea privind egalitatea de tratament a persoanelor cu handicap, consolidată și cu Decretul de accesibilitate, acest Plan de implementare formează o „acțiune în 3 etape” pentru implementarea treptată a accesibilității generale. Legea menționată stabilește standardul în domeniu, iar Decretul de accesibilitate prevede reguli suplimentare pentru promovarea implementării acestui standard, iar Planul de implementare operaționalizează sprijinul pentru dezvoltarea planurilor de acțiune sectoriale. În același timp, Planul de Implementare nu se limitează la zona de accesibilitate (Secțiunea 9 a Convenției) ci are un domeniu de aplicare mai larg.

Astfel, la nivel local, există implicarea municipalităților în domeniul social în legătură cu Legea de participare (**Participatiewet**), Legea pentru tineret (**Jeugdwet**), Legea privind educația adecvată 2 (**Passend Onderwijs** 2) sau Legea privind sprijinul

¹⁵ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2015D22596>

social ([Wmo](#)). Dar în afara domeniului social există și suprapuneri în zona mediului respectiv Legea de mediu și planificare ([Omgevingswet](#)) sau turism.

La nivel național, există programe care decurg din [Decretul privind accesibilitatea transportului public](#) sau acordurile încheiate cu partenerii sociali în ceea ce privește ocuparea forței de muncă de către persoanele cu dizabilități. Mai mult, există aspecte comune cu domeniile pe mai multe niveluri, cum ar fi accesibilitatea digitală și eforturile de a extinde aplicarea Legii egalității de tratament în ceea ce privește site-urile web și aplicațiile. Scopul este ca activitățile rezultate din acest Plan de Implementare să consolideze și să faciliteze eforturile existente de aplicare a legilor și reglementărilor în conformitate cu Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități: implicarea municipalităților care vizează o societate incluzivă; eforturile companiilor și ale antreprenorilor în efortul lor de a furniza bunuri și servicii accesibile; eforturile guvernului olandez și ale autorităților de implementare pentru a crește accesibilitatea serviciilor publice și pentru a stabili bune practici de angajare în cadrul guvernului central.

Municipalitățile trebuie să asigure asistență specializată în conformitate cu prevederile Legii privind sprijinul social ([Wmo](#)) din 2015. Municipalitățile oferă servicii precum: *coaching/însoțire și activități de zi, locuințe temporare pentru persoanele cu handicap și asistenții acestora, locuri în adăposturi pentru persoanele cu tulburări psihice, adăposturi de urgență pentru victimele violenței domestice*. În anumite condiții, municipalitățile, asigurările de sănătate sau oficiile regionale de administrare a asistenței medicale pot acorda un *buget personal (PGB)* persoanelor cu dizabilități. Persoanele cu dizabilități severe pot folosi acest PGB pentru a-și plăti propriile servicii de asistență de îngrijire. Ideea din spatele acestei construcții este ca persoanele să aibă libertatea de a-și alege propriul furnizor de îngrijire.

În cadrul acestui buget personal există diferite tipuri de asistență socială:

- *pentru nevoi de îngrijire pe termen lung*: persoana cu dizabilități este eligibilă pentru îngrijire conform Legii privind îngrijirea cronică ([WLZ](#)). Această îngrijire poate fi acordată la domiciliu, dar numai dacă este posibil și dacă costurile nu depășesc costurile îngrijirii rezidențiale. Atunci când o persoană cu dizabilități solicită un PGB din această categorie, biroul regional de administrare a îngrijirii va invita persoana cu dizabilități la un interviu pentru a vedea ce îngrijire ar fi cea mai bună pentru această persoană.

Dacă persoana cu dizabilități va primi un PGB, el sau ea trebuie să facă un plan financiar individualizat care să precizeze ce îngrijire intenționează să cumpere persoana, este nevoie de un contract între furnizorul de îngrijire și persoana cu dizabilități și, în final, PGB nu poate fi folosit pentru tratamente medicale.

- *Sprijin la domiciliu*: Dacă o persoană cu dizabilități primește PGB în temeiul Legii de sprijin social din 2015, municipalitățile vor plăti alocația specifică. O persoană cu dizabilități trebuie să explice de ce este nevoie de un PGB. Municipalitățile vor evalua dacă această îngrijire este adecvată pentru persoana cu dizabilități. De asemenea, municipalitățile sunt responsabile pentru calitatea îngrijirii.

- *Serviciul de îngrijire a tinerilor*: municipalitățile sunt responsabile pentru toate serviciile pentru tineret. Părinții copilului cu dizabilități trebuie să explice de ce este nevoie

de un PGB. Municipalitățile vor evalua dacă această îngrijire este adecvată pentru copilul cu dizabilități. De asemenea, municipalitățile sunt responsabile pentru calitatea îngrijirii.

- *Asistența medicală și îngrijirea personală la domiciliu:* Asistența medicală și îngrijirea personală la domiciliu sunt acoperite de asigurarea de sănătate de bază, conform Legii privind asigurările de sănătate ([ZVW](#)). O persoană cu dizabilități poate cere asigurătorului de sănătate un PGB. Atunci când o persoană cu dizabilități solicită un PGB în acest sens, el sau ea trebuie să facă un plan bugetar care să precizeze ce îngrijire intenționează să cumpere persoana respectivă. Compania de asigurări va evalua dacă îngrijirea este adecvată pentru persoana cu handicap. De asemenea, compania de asigurări de sănătate este responsabilă pentru calitatea îngrijirii.

Tinerii cu dizabilități care au devenit majori sau studenți pot primi beneficii financiare prin Legea privind asigurările de invaliditate ([Applying for the Wajong benefit | Invalidity Insurance Act \(Young Disabled Persons\) \(Wajong\) | Government.nl](#))

Pentru persoanele care s-au îmbolnăvit sau au devenit adulți și, prin urmare, nu își mai pot îndeplini sarcinile de serviciu, beneficiile sunt disponibile prin schema de asigurare de invaliditate ([Wao](#)) în primii 2 ani de boală și după alți 2 ani prin schema de venit (capacitate de muncă) ([Wia](#)).

De asemenea, tinerii cu dizabilități pot primi sprijin suplimentar pentru a urma studiile până la 30 de ani ([Request educational supports for young people with disabilities | Appropriate education | Government.nl](#)).

Persoanele cu dizabilități de muncă sunt încurajate să muncească și pot fi sprijinite prin Legea privind participarea la viața socială¹⁶. Angajatorii pot primi subvenții pentru salariile angajaților cu dizabilități. Asistență suplimentară este disponibilă pentru persoanele cu dizabilități pentru a găsi și păstra un loc de muncă¹⁷.

¹⁶ [wetten.nl - Regeling - Participatiewet - BWBR0015703 \(overheid.nl\)](#)

¹⁷ [Disability support \(uwv.nl\)](#)

BIBLIOGRAFIE

Resurse Internet:

- [Actul european privind accesibilitatea](#), Directiva (UE) 2019/882 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor
- Regulamentele UE privind [drepturile pasagerilor cu mobilitate redusă](#) pe principalele moduri de transport
- [Directiva referitoare la accesibilitatea site-urilor](#), [Directiva \(UE\) 2016/2102](#) privind accesibilitatea site-urilor și a aplicațiilor mobile ale organismelor din sectorul public
- [Standardele de accesibilitate la nivelul UE](#)
- [Regulation \(EC\) No 1107/2006](#) of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 concerning the rights of disabled persons and persons with reduced mobility when travelling by air
- <https://projurista.ro/beneficiile-de-asistenta-sociala-in-uniunea-europeana/>
- https://www.dgaspc-vl.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=42&Itemid=29
- <https://anpd.gov.ro/web/wp-content/uploads/2023/01/Diagnoza-situatiei-persoanelor-cu-dizabilitati-in-Romania.pdf>
- <https://totuldespreame.ro/utile/legislatie/drepturile-copilului-cu-dizabilitati-care-sunt-ajutoarele-oferte>
- <https://www.equalrightstrust.org/sites/default/files/ertdocs//LEGE%20448%20engleza.pdf>
- <https://www.ugb.ro/Juridica/Issue12ROEN/6. Protectia drepturilor persoanelor cu dizabilitati.Szabo.EN.pdf>
- http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMSS/Minister/Proiect_ProAbil_GHID_A2-spete_bune-practici.pdf
- <https://rtsa.ro/tras/index.php/tras/article/download/521/510>
- <https://copii.gov.ro/1/intrebari-frecvente/>
- <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F12242> - **Franța**
- <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000000809647/>
- https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_9_2018/ - **Germania**
- Sozialgesetzbuch Neuntes Buch - Rehabilitation und Teilhabe von Menschen mit Behinderungen - (Neuntes Buch Sozialgesetzbuch - SGB IX) vom 23. decembrie 2016 (BGBl. I S. 3234), das zuletzt durch Artikel 130 des Gesetzes vom 13. April 2016 (BGBl. I S. 1626) - https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_9_2018/BJNR323410016.html
- <https://likumi.lv/ta/en/id/211494-disability-law> - **Letonia**
- *Law on Transport Concessions* (available only in Lithuanian language): - **Lituania**
- <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.033D686E8F1B/asr>
- *Law on Equal Opportunities* (available only in Lithuanian language):
- <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0CC6CB2A9E42/asr>
- <https://likumi.lv/doc.php?id=253781>
- <https://www.esn-eu.org/members/institute-social-security> - **Portugalia**
- <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2007-18476> – **Spania**

Royal Legislative Decree 1/2013 of 29 November, approving the Consolidated Text of the General Law on the Rights of Persons with Disabilities and their Social Inclusion

<https://www.innovaasistencial.com/blog/programa-individual-de-atencion-pia/>
<https://www.equalrightstrust.org/content/netherlands-equal-treatment-disability-and-chronic-illness-act-2003>

- Social Assistance Act (ZSV), available in English at: <http://www.pisrs.si/Pis.web/cm?idStrani=prevodi> (Ministry of Labour, Family, Social Affairs and Equal Opportunities, No. 24) – **Slovenia**
- Equalisation of Opportunities for Persons with Disabilities Act (ZIMI); available in English at: <http://www.pisrs.si/Pis.web/cm?idStrani=prevodi>
- Disabled Persons Organizations Act (ZInvO); available in English at: <http://www.pisrs.si/Pis.web/cm?idStrani=prevodi>
- [Act no. 447/2008](#) Coll. on financial contributions to compensate for severe disability and the [Governmental decree no. 232/2023](#) Coll., which establishes the amount of the rate for one hour of personal assistance and the amount of the allowance for caregiving - **Slovakia**
- European Commission (2023) - [Benefits for people with disabilities](#), 2023 - **Suedia**
- The Equality Ombudsman – DO (2023) [Discrimination Act](#). 20 September 2023
- The National Board of Health and Welfare – Socialstyrelsen (2009) [Swedish disability policy](#)
- United Nations – UN (2019). [LSS –the Law regulating Support and Service to Persons with Certain Functional Disabilities– in brief](#). 20 September 2023.
- [Act XXVI of 1998](#) on the Rights and Equal Opportunities of Persons with Disabilities - **Ungaria**
- [Act XXXI of 1997](#) on the Protection of Children and the Administration of Public Guardianship
- Government Decree No [149/1997 \(IX.10\)](#) on the Guardianship authorities and the child protection and guardianship procedure
- Act CXXV of 2003 on Equal Treatment and Promotion of Equal Opportunities ([in English](#))
- Act CLIV of 1997 on Health Care ([in English](#))
- Act LXXX of 1997 on the Eligibility for Social Security Benefits and Private Pensions and the Funding of These Services ([in English](#))
- [Act III of 1993](#) on Social Administration and Benefits
- [Act CXCI of 2011](#) on Services Provided for Persons with Disabilities and the Amendment of Certain Pieces of Legislation
- [Act CLV of 2013](#) on Supported decision making
- Ministerial Decree [83/1987. \(XII. 27.\)](#) on Disability Pension
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/omgevingswet> - **Țările de Jos**